

EPERJESI LAPOK

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 12 K.
 Félévre 6 K.
 Negyedévre . . . 3 K.
 Hirdetési díj: Egyhasábos
 petitsor egyszeri hirdetése
 15 f. Közlemények sora 40 f.

**POLITIKAI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI,
 KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP**

**Az Eperjesi Széchenyi-körnek, az Eperjesi Magyar Védőegyesületnek
 és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye.**

**Szerkesztőség és
 kiadóhivatal:**
**Kösch Árpád
 könyvnyomdája
 Eperjes, Fő-u. 59.
 Telefon-szám 16.**

Sáros installál

e hó 30-ikán d. e. 10 órakor a vármegye őszi székházának nagy tanácstermében.

Lévai *Koós* Bélát, újonnan kinevezett főispánját installálja a Rákócziak örökébe.

Idegenből jött hozzánk a kormány bizalmából az új főispán s Sáros közönsége szeretettel, nemes szíve egész melegével fogadja s fogja installálni, mert az a rövid idő, amelyet kinevezése és installációja között velünk töltött, éppen elegendő volt ahhoz, hogy szeretetével megnyerje szívünket. Nagyszerű egyéni tulajdonságai, szeretetreméltósága, nyíltszívűsége, keresetlen közeledése az emberekhez, páratlan intelligenciája, demokratikus gondolkodásmódja s az abból kifolyó modern életfelfogása igazán arra predesztinálták, hogy főispán, nem, hogy a *mi* főispánunk legyen.

Csoda-e, ha ezekkel az egyéni kvalitásokkal könnyű dolga volt magát szívünkbe belopni?

Az új főispán tele van iniciatív ideával, tele tettvágygal, s mi sárosiak szerencséseknek érezhetjük magunkat, hogy e nehéz időkben a főispánválság oly kedvezően oldódott meg ránk nézve. Sáros, mely megszokta, hogy a Rákócziak örökében a maga földjének kiválóságait lássa, most idegent installál, s installál oly szeretettel, oly lelkesedéssel, oly melegséggel, amilyen az ő szülőiteinek is ritkán jutott ki.

S ez a harmonia, amely Sáros közönségének s *Koós* Bélának egymás iránt érzett szeretetéből fakad, biztos záloga Sáros belső nyugalmanak, Sáros jövő haladásának és fejlődésének.

Sáros augusztus 30-ikán igazán bensőséges meleg ünnepet fog ülni, amelynek melege vetekedni fog azok szívmelegével, akik földijük, tisztársuk ünnepséget szeretetükkel emelni jönnek majd hozzánk. S majd ha hazamennek, elviszik hírét annak az igazán benső szeretetteljes ünnepnek, amelynek tanúi lesznek.

Augusztus 30-ikán a vármegyei őszi székház szalájának falai éljen-rivalgástól fognak visszhangzani — s ez az éljen-rivalgás elhat Sáros legmesszebb fekvő zugába is, de szétfut az egész országban is, hogy hirdesse, hogy Sáros nemcsak saját fiait tudja szeretni, hanem épp oly szeretettel fogadja más megye szülőitjét is, ha az *szeretettel* jön hozzánk, s *Koós* Béla nemes szíve teljes melegével jött közénk.

A választójog.

Irta: dr. Koós István.

Hiszem, hogy a józan belátás a magyar nemzet eme sorsdöntő napjaiban úrrá lesz a lelkeken és a komoly szükség nélkül bekövetkezett nagy politikai alakulás a helyzet gyúponjtjában álló választójogi kérdést is vagy közmegegyezéssel oldja meg, avagy megoldását elhalasztja oly időre, amikor házunkat biztonságba hozva, a belső reformok megvalósításához foghatunk. Benső hadakozásunk ma szükségképpen azokat az erőket vonná el, amelyek a fronton és a front mögött emberfeletti, hősies küzdelemben védik fenyegetett létünket nálunknál sokkal hatalmasabb külellenség támadásaival szemben.

De hátha az elvakult szenvedély nem juttatja szóhoz az erőtlén értelmet. Hátha belekényszerítetünk egy harcra, amelyben hazánk jövő fejlődésének biztonsága érdekében arcéllal kell szembeszállanunk azokkal, akik felelőtlen vagy felelősségükről megfeledkezett tényezők által felízgatva, elégedetlenségükben készek a nemzet legféltettebb érdekeit tetszetős ideálok martalékául dobni. Két kézzel is kínálva a tárgyilagos alapon való megegyezést vagy fegyverszünetet, készen kell állanunk tehát a harcra, amelyet a legtisztább meggyőződés hevében acéllal keményedett érveinkkel fogunk a nemzet érdekében végigküzdeni.

A választójogi kérdést meg kell tisztítani az objectív megismerést gátló sallangoktól. Minden szenvedélyt lekötve, úgy igyekezzünk e nagyjelentőségű kérdéshez közeledni, mint a sebész elaltatott betegéhez. Az agitációnak nem szabad megelőznie a kérdés lelkiismeretes, higgadt megismerését, nem szabad tetszetős jelszavakkal befolyásolni véleménykialakulásunkat. Emelkedjünk arra a magaslatra, ahová a vásári tülekedés lármája föl nem ér s ahonnan nagyobb biztonsággal figyelhetjük meg a tényezőket, amelyek a választójogi kérdés helyes megítéléséhez segítenek. Abban a tisztult légkörben kell hogy tudatára ébredjünk a probléma óriási horderejének, kell hogy érezzük a felelősséget, amely mindnyájunkra nehezedik, amikor a választójogi kérdésben elfoglalt álláspontunkkal a magyar nemzet egész jövő fejlődésének kialakulására cselekvőleg kihatunk. Mert a magyar nemzetnek inkább mint bármely más nemzetnek legfontosabb életere a parlament: annak mikénti összetétele, súlya, színvonala döntik el, hogy tudja-e hasznos munkássággal szolgálni a maga és a kettős monarchia érdekeit, avagy elmerülvén a nemzetek közötti relációk iránti érzéketlen benső egyenlenségek és kicsinyes torzalkodások fertőjében, egyenesen provokálja a hatalomnak nélkülünk és akaratunk ellenére való felelőtlen cselekvéseit.

Gondolatban át kell futnunk annak a tíz évnél alig valamivel hosszabb időszaknak mozanatait, amelyre a választójogi kérdésnek hazánkban való kifejlődése visszatekinthet. Az első Tisza-kormány idején felvetett problémának a Fejérváry- és koalíciós kormányzat alatti sorsát, az embereknek és pártoknak egész saját-szerű merészséggel való bukdácsolásait kell szemügyre venni, ha a politikai arénán ma szereplő kormány- és pártférfiak hirdetett álláspontjainak benső értékére akarunk következtetni. Kristóffy nagy vihart előidézett választójogi tervezetét és Andrássy plurális választójogi törvényjavaslatának indító rúgóit kell vizsgálnunk, hogy a mai kormánynak és az őket támogató pártoknak legjelesebb tagjait is magába záró választójogellenes ligán keresztül eljussunk a választójoghoz az 1913. XIV. t.-cikkben foglalt megoldásához.

Elfogulatlanul kell az 1913. évi XIV. t.-c. szellemével és rendelkezéseivel megismerkednünk. Az egyes kategóriákat szemügyre véve — a középiskolát vagy ezzel egyenrangú tanintézetet nem végzett állampolgárok nagy tömegére megállapított 30-éves korhatártól eltekintve (amelynek helyes vagy helytelen voltáról megoszolhatnak a vélemények) — ugyan melyik rendelkezése ellen lehet komoly elvi kifogást emelni? Avagy a választói jogosultságnak olyan megállapítása, amely a népiskola hat osztályának vagy azzal egyenrangú más tanintézetnek (középiskola második osztálya, iparos- és kereskedő-tanonciskola második, illetve harmadik osztálya) elvégzéséhez, az írni-olvasni tudás és írni-olvasni nemtudás hármaskategóriájához köti a választójogot, s e kategóriákon belül megkivánja a bármily rövid idejű ipari vagy három évi más (mezőgazdasági) alkalmaztatást, vagy 2 kor. állami adót, illetve önálló iparüzést, az iskolai képzettség nélkül írni-olvasni tudóknál pedig azt, hogy iparostanoncseveiket kitöltötték, avagy három éven át egy szakmában dolgoztak legyen, vagy 20 kor. állami egyenesadót fizessenek, vagy egy segédmunkással folytassanak önálló ipart és kereskedést, vagy az östermelés körében vezetőmunkás vagy felügyelői teendőket végezzenek, illetve a katonai szolgálatban az altiszt fokozatot érik el, végül pedig az írni-olvasni nemtudóknál azt, hogy 40 kor. állami adót fizessenek, antidemokratikus, maradi felfogás szülemény-e, s nem szolgálja-e inkább azt a célt, hogy a választói jogot, mint közjogi jogosítványnak birtokosai sorából a minden kvalifikáció, minden iskolázottság, minden megállapodott foglalkozás nélküli egyéneket kirekessze s ezzel biztosítsa azt a természetes követelményt, hogy választói jogosultsága csak azoknak legyen, akiket annak mikénti gyakorlására saját elhatározásuk, belátásuk s nem azoknak lelki vagy fizikai kényszere készíti, akik az értelmesebb, műveltebb polgári társadalom támogatására nem számíthatván, ezeknek a hiszékeny, ingtag bázisú, könnyen felízgatható tömegeknek válnak felelőtlen vezetőivé.

Aki összehasonlítja az 1913. évi XIV. t.-c.-et az 1874., helyesebben 1848. évi választójogi törvénnyel, annak meg kell látnia, hogy a ma érvényben lévő választójogi törvénynek (ellentétben az előbbi adócenzussal) szellemi cenzus a vezérlő motivuma, mely vörös fonálként húzódik végig a törvény szerves egészén. Annak látnia kell azt, hogy ez a csekély szellemi cenzus egy-két évtized alatt fokozatosan jogokhoz fogja juttatni csaknem valamennyi polgártársunkat, hiszen mindenkinek megadja a választói jogosultságot, aki fel tud emelkedni arra a komlyságra, hogy csekély fáradsággal megszerezze magának a jogosultság minimális előfeltételeit. De meg kell látnia azt is, hogy a törvény a

régi választójogi törvényhez viszonyítva mily sokkal szélesebb alapokra fekteti a népképviselést, amit — a részletekben elveszni nem akarván — azzal az egy adattal lennék bátor megvilágítani, miszerint az 1911. évi népszámlálás statisztikai adatai szerint, de mindenesetre a kormány és törvényhozás intenciójának megfelelően a választójoggal bíró állampolgárok akkori 1.068.000-nyi számát egyszerre 1.868.000-re, tehát közel 75%-al emelte fel. Tudjuk, hogy a statisztikai adatok alapján tervezett eme jogkiterjesztés gyakorlati kihatása nem teljes. De hát hányszor esik meg, hogy a törvény a gyakorlatban nem a szándékolt mértékben érvényesül, azonban — és az a lényeges — a törvény értelmi szerzői, amint a folyó év májusában a választójogi névjegyzékek alapján meggyőződést szereztek erről, maguk álltak elő, azzal, hogy a választójognak szándékolt és a valóságban mutatkozott mértéke közötti differenciát egy új novelláris törvényhozási intézkedéssel kitöltésük. Ha ez a novelláris törvényhozási intézkedés megvalósulhatna, akkor oly választójogi törvény felelt volna rendelkezésnek, amely az előbb említett elvi alapokon és mértékben részletné jogokban az ország polgárait. Nem hiszem, hogy ha valaki objective akar ítélni, akkor ne osztaná azt a meggyőződésemet, hogy a választók számának 75%-al való emelése, közel 800.000 új választónak a választás eredményébe való befolyása a gyakorlatban kell hogy azzal az eredménnyel járjon, hogy a magyar polgárságnak ezidő szerint nem kellő számban képviselt vezetői a jövő parlamentben a tényleges viszonyoknak megfelelő súlyal képviselik majd ennek érdekeit, és hogy az eddig csaknem teljesen kívül állott munkásosztály is valóságos súlyának megfelelő mértékben fogja érvényre juttatni a maga szavát.

Hogyan lehet mégis az, hogy amikor az 1913. évi XIV. t.-c. ily hatalmas ugrással viszi előre a nemzetet a demokratikus jogkiterjesztés terén, a mai nagy világégés közepette egy alig négy éve hosszú időre elintéztnek hitt kérdést újra előrincigálnak s késztetik a nemzetet benső megosztásra? Ha ennek a szerencsétlenül napirendre tűzött választójogi propagandának okait vizsgáljuk, akkor konstataciónk kell azt, hogy eltekintve attól a nem nagyszámú doctrinaire emberbaráttól, akiket az afölötti, elismerem, teljesen jogosult elégedetlenség kergetett a radikalizmus karjaiba, hogy a magyar polgári és munkásosztály nemcsak számbeli, de még valóságos súlyának megfelelő mértékben sem részese az államhatalomnak, s hogy kellő képviseltetésük a politikai életben uralkodó társadalmi rendnek a hatalommal való közössége alig teszi lehetővé, röviden, akik elégedetlenek, mert rátermettségük, képzettségük, hivatottságuk dacára érvényesüléshez nem juthatnak, ezektől eltekintve a belviszonyok elfajulásának kísértő eshetősége azoknak lelken szárad, akik egyrészt menten minden felelősségérzettől, nem átalották kihasználni a háború előidézte természetes elégedetlenséget és zavart arra, hogy a magok terrorisztikus eszközeivel, a felelőtlen sajtó nagy publicitása és bizonyos előkelő idegenek segítségével izgassanak a magok nyilvánvaló hatalma érdekében, másrészt szárnalmas naivsággal felültek entente-béli ellenségeinknek, akik megosztani akarván az ellenük egysegesen tömörülő központi hatalmak erejét, demokratikus átalakulásunktól tették függővé békehajlandóságukat.

Ezeknek agitációja keltette azt a látszatot, mintha az általános, egyenlő és titkos választójogot a nemzet széles rétegei, ha kell, hát a törvényes rend elleni erőszakos fellépéssel is meg akarják valósítani. A valóságban azonban a népességnek csekély töredéke az, amely az említett agitáció következményeként a radikalisták mellé tömörült, és az agitáció hevében nem veszi észre a választójog radikális megoldásának igen nagy veszedelmeit. Divattá lett ma ezeket az aggodalmakat könnyed, szánakozó mosollyal elintézni. De akit a meggyőzésnek ez a módja meg nem szédít, az nem fogja szembe elől téveszteni a veszélyeket, melyeknek két legjelentékenyebbikére röviden ki kell térni.

Ezek egyike: a mezőgazdasági és ipari munkásosztálynak jogokban való részletése, amit elvi szempontból kifogásolni nem lehet. Hiszen ez a háború mutatta meg csak igazán, hogy mily hasznos, derék, nélkülözhetetlen tagjai ők a magyar nemzeti társadalomnak, s hogy amikor karöltve kell elővinni a nemzet ügyét, akkor az összességé bízást számíthat az ő

hathatóságukra. De nem szabad szem elől téveszteni, hogy ez a társadalmi réteg idáig alig volt részese politikai jogoknak, miért is a munkásosztály egészének egyszerre, minden átmenet nélkül való jogokban részletése az ő legsajátosabb érdekeivel is ellenkeznék. Kell hogy belássák a mi képzettebb munkáselemeink azt a legsajátosabb érdeküket, hogy a munkásosztálynak jogokkal való felruházása fokozatosan, oly egymásutánban történjék, hogy az újból és újból beözönlő csekélyebb kvalitású elemek az ő nagyobb képzettségén, tapasztalatokon felépült vezérszerepök alól a gyékényt ki ne húzzák. Az összmunkáságnak legsajátosabb érdeke ez, aminthogy érdeke az minden elképzelhető közületnek, hogy abban a meggondoltabbnak, a tapasztaltabbnak s hozzátehetjük: az anyagilag függetlenebbnek nagyobb érvényesülés biztosíttassék.

Ha az elmondottakat viszonylatba hozzuk a munkáságnak az 1913. évi XIV. t.-cikkben biztosított befolyással, akkor azt kell látnunk, hogy a mezőgazdasági és ipari munkáságnak, mely a régi választójogi törvény alapján alig 7%-al volt a választók között képviselve, az új választójogi törvénynek előbb érintett novelláris kiegészítése esetén egyszerre 22%-ot meghaladó számát tenné az összes választóknak. Tagadhatlan, hogy még ezen felül is igen sok (főleg kiegészítő, minimális keresettel bíró, nap-számba dolgozó) munkás marad választójog nélkül. Ennek közvetlen oka az, hogy a munkásrétegek legnagyobb része még azzal a minimális műveltséggel sem rendelkezik, melyet a választójogi törvény feltételként megállapít, továbbá hogy életkoruk a 30. évet még el nem érte, távolabb fekvő közvetett oka azonban sajátos viszonyainkban leli magyarázatát. Magyarországon ugyanis körülbelül 3.900.000 a 24 éven felüli férfilakosság száma, amelyből hogy 2 millió magyar anyanyelvű és 1.900.000 idegen nemzetiségű, s hogy e számból írni-olvasni tud 2.600.000, vagyis $\frac{2}{3}$ rész s analfabéta 1.300.000, azaz $\frac{1}{3}$ rész, azt tudjuk, de igen figyelemre méltó körülmény az, hogy a vagyontalan munkáselem, mely a szomszédos Ausztriában az össznépeességnek mindössze $\frac{1}{3}$ -át teszi ki, nálunk az összes 24 éven felüli férfilakosságának 47,3%-át, vagyis közel a felét, s még az írni-olvasni tudó 24 éven felüli férfilakosságának is 43,2%-át teszi ki.

Komoly megfontolásra kell hogy készítsen e társadalmi réteg ily óriási számbeli erejének politikai jogok felruházásával való hirtelen súlynővelése. Hiszen ha a munkásosztálynak külön érdeke is a jogokban való fokozatos részletést kívánja, akkor a nemzetnek érdeke is parancsolólag követeli, hogy az élet folytonosságát, azt a láncszerű sorozatot, mely a társadalmi tényezőket egymásba kapcsolja, a munkásosztály hirtelen érvényesülő, döntő számbeli súlya valóságos helyzetbe ne hozza. A választójogi törvény nem lehet egyszerű eredője a küzdő tényezők számbeli arányának, hanem inkább a tényezők ponderabilitásának. Érettség, tapasztalat, műveltség, megállapodottság a garanciái annak, hogy a vagyontalan munkáságnak különösen gazdasági krízisek idején (amilyenben ma is vagyunk) nem fog a kétségbeesés ideges zavará hallgatni, hanem felelőssége tudatában fog az állami consolidáció, az építés, a nemzeti emelkedés érdekében közreműködni.

Egy másik veszélye a választójog radikális kiterjesztésének a magyar elem supremációjának ha nem is megdőlése, hanem oly igen nagymérvű gyengítése, melynek természetes következménye a nemzetiségeinkkel való állandó, sívár kompromisszum-politika lenne. Itt e határszéli vármegyében ennek a veszedelemnek megértése nem igényel nagyobb megvilágítást. Hiszen a népesség összetételének mikéntjéhez csak azt kell hozzáképezni, hogy miként alakulna a helyzet, ha a mi derék, hazafias tót népünk engedne lelkiismeretlen igazgatók befolyásának, mire ismereteinek bővülésével minden nép kapható. Am gondolkodjunk arra a veszedelemre, amely a tőlünk jobbra és balra elterülő felvidéki vármegyék, csaknem egész Erdély és a délvidék azon megyéinek magyarságát fenyegeti, melyekben az idegenajkú lakosság kicsúszott természetes vezetőinek irányítása alól s vakon hódol felelőtlen igazgatók méltóságos befolyásának. Főlöszleg részleteket említeni és a dolgok lényegét époly kevéssé érintő arra a kérdésre rátérni, hogy a választójognak ilyen vagy olyan

módon való kiterjesztése a magyarság számarányát 50 vagy 1-2%-kal több vagy kevesebb mértékben biztosítja, mert azt hiszem, hogy ha odaállítom a tényt, hogy Magyarország lakosságának csaknem a fele idegen ajkú és hogy a magyar elemnek ennek ellenére mindenkor érvényesült domináló szerepét annak köszönhetjük, hogy itt évszázadokon át a magasabb műveltség, a magasabbfokú értelmiség érvényesülve, a társadalmi tényezőket ez az elem mindig liberális szellemben, de bölcs mértéklettel irányította, akkor nem kell érveket csoportosítanom annak dokumentálására, hogy ha letérünk a jogok értelmiség alapuló kiterjesztésének útjáról s ennek helyébe a számbeli erőt állítjuk, akkor ennek a magyarság vezető szerepére milyen kihatása kell hogy legyen.

A jogokban való ez a fokozatos részletetés, melyet a mi könnyen megingó államiságunk elengedhetetlen feltételének tartok, természetesen nem jelentheti azt, hogy akár a munkásosztály, akár idegenajkú polgártársaink érdekei ellenében más társadalmi réteg javára kedvezzen egy választójogi törvény. Csak arról lehet szó, hogy míg egyrészt magyar nemzeti szempontból a magyarság vezetőszerepe bizonyos értelmi korlátok felállításával biztosíttassék, addig másrészt a jogokban még nem részletett állampolgároknak az állam irányítására való befolyása ne ezeknek számereje, de valódi súlyuk arányában érvényesüljön. Hiszen a legképtelenebbül botor strucpolitika volna, ha a választójogi törvény a társadalmi erőket egymás ellenében kijátszani akarná, mert hiszen az erők, — ha tényleg oly erők, amelyek a nemzet szellemi, erkölcsi és anyagi küzdelmében alkotólag vesznek részt, — előbb-utóbb, de érvényesülnek mindenképpen, és ha ezeket a mozgást, szabadságot igénylő erőket olyan keretek közé szorítanák, melyek akadályozzák, bénítják erő kifejtésüket, akkor széttörök a keret, de az erő mégis csak érvényesül. Azonban a társadalmi tényezők erejét nem az állampolgárok számaránya fejezi ki. Nem a torok, és nem az ököl ad jogot egy magasabb morális céllal és messzire nyúló rendeltetéssel bíró közület irányításában való részvételhez. A történelem számtalan példája mutatja, hogy a nyers erő felboríthatja a jogrendet, összetörheti a nemzet legnagyobb értékeit és a romokon pillanatnyilag uralomra juttathatja a számbeli túlsúlyban lévő tényezőket, de a vihar elmúltával mégis csak azoknak jut a vezetőserep, akik a magasabbrendű erőt, a materiális tényezőknél is uralkodó nagyobb szellemi és erkölcsi fajsúlyt képviselik. Ez a tudat azonban távolról sem vezethet ahhoz a conclusióhoz, hogy hát ha ez így van, akkor ám had jöjjön az a földindulás! Nem! A megrázkódtatás nyomán elpusztult értékek egyrészt sohasem pótolhatók, másrészt annyira meggyengíthetik a szervezetet, hogy alkotó munkára erőt kifejtteni hosszú ideig vagy végleg képtelenné válik. A magyar nemzet ezeréves államisága s benne a magyar fajnak vezetőserepe oly mindenben felülálló érdek és érték, amelyet egy hazard-játék kockájára tenni nem szabad.

Hogy a világháború a választójog radikális kiterjesztésének veszélyeire milyen kihatással van, arról csak nagyon óvatosan és ugyanazzal a nyugodt tárgyilagosággal lehet helyesen nyilatkozni, amely előbbi megállapításaimat irányította. Nem a különben érthető emberi érzés és nem a szenvedély ítélete a helyes, hanem az ezzel is számoló értelemé, aminthogy nem a katona elszánt lelkesedése jelöli meg a siker útját, hanem annak a hadvezérnek értelme, aki az egészet áttekintheti. És mentek tudván ítéletemet a szenvedélytől, helyesen vélem megállapítani a következőket: Mint minden nagy, komoly küzdelem, úgy a világháború is az erőket a maguk leplezetlen, nyers, valódi mivoltukban juttatta érvényesüléshez. Megelégedéssel konstataálhatjuk, hogy a küzdelem során, a nemzet létét biztosító tényezők túlsúlyban lévőnek mutatkoztak. De vétkes könnyelműséggel volna határos, ha szemét húnynánk azon számtalan aggasztó, zavaró a legnagyobb veszély csíráját magában rejtő jelenség előtt, mely a háborúban oly dús mértékben érvényesült. Igenis, a háború megrázta a lelkeket, komolyabbakká, érettebbekké tette az embereket — e kétségtelen igazság előtt szemét húnyni senki sem akar. Azok, akik a morális erőnek olyan mértékéről tettek tanúságot, amelyre talán még inkább lehet építeni, mint még oly magasfokú

MAG

SZERKESZTIK:
REMENYIK LAJOS
WICK GYULA.

A lap szellemi részén
vonatkozó közleménye
Flórián-utca 4. szám a
küldendők.

Beszerez

Kormányunk a f. minisztertanácsban előlegek engedélyezését, hogy a közszolg. — még mielőtt az e magasabb összegekké háborús segélyek fele hozás határozná — beszerzési előlegeket.

A minisztertanács újabb beszerzési előlegeknek visszafizetéséről rendelkezések történtek.

1. Beszerzési előlegek azok az állami alkalmasságok az 1916: XXV. t.-c. részesei és akik a beszerzési előlegek pontjában még tény.

2. A mozgósítás szolgálata bevonult kaphat beszerzési előlegek ha az alkalmazott pontjában még tényben vagy részben a szolgáltat tartama a beszerzési előlegnek az alkalmazott, vagy vételére jogosított m.

3. A beszerzési előlegek körülmények figyelembe vett viszonyaihoz képest, hogy a beszerzési előlegek esetre se haladja meg a 70%-át, amely az ill. általa 1917. évi augusztus fizetés természetével együtt, mellett az 1916: XXV. segély címén engedélyezett beszerzési előlegek címén.

a) egyedülálló alkalmasság, aki nem visz saját háztartásában, 50%-

b) olyan alkalmasság tartást visz, de kevesebb eltartásáról gondoskodik, ha háztartásában egyedülálló, legalább tartásáról köteles gondoskodik az összegnek, amely az általa 1917. augusztus fizetés természetével együtt, mellett, az 1916: XXV. háborús segély címén.

Az a körülmény részére a beszerzési előlegek után, 1917. évi augusztus fizetés magasabb vagy a természetével bíró

részeiben foglaltakra, amely rendelkezéseket ezennel megújítom.

7. Az elemi mindennapi iskola IV–VI-ik osztályaira, a kisegítő iskolákra és az ismétlődő tanfolyamokra utalt 9–14-éves tanköteleseknek a helyi iskolai hatóságok az iskolabjárás alól a gazdasági, ipari, háztartási és egyéb munkákban való részvétel céljából, ideértve a hadi célokat szolgáló munkálatokat is, az iskolai év elejétől október hó végéig és május hó 1-jétől az iskolai év végéig felmentést adhatnak. A közbeeső időszakban a helyi hatóságok felmentést csakis nagyon kivételes esetekben adhatnak, amikor t. i. az illető tankötelesekre az otthoni munkában, pl. háztartásban, a gazdasági munkákban, állatorvászati vagy kenyérkereső ipari, vagy háziipari munkában a család létfenntartása érdekében feltétlenül szükség van (pl. az apa a harctéren van, vagy már nem él, az anya beteg, más arravaló személy nincs a háznál stb.) vagy ha a tankötelese a felmentés megtagadásával valamely hadi célt szolgáló munkaköréből vonatnék el.

8. Abból a célból, hogy a népiskolák kellő benépesítését a fentiekben megszabott keretek között biztosítsam, az 1917–18. iskolai évre a tanköteleseknek az 1907. júl. 8-ikán kelt 2085. eln. sz. utasítás értelmében leendő összeírását mindazokban a községekben, melyekben legalább egy elemi népiskolában rendszeres oktatás folyik és az összes városokban, Fiumét is beleértve, Budapestre nézve mindazonáltal külön eljárás igénybevételével elrendelem.

Mint hogy azonban az ezen rendeletem 1–3. pontjai értelmében az elemi népiskolák különböző évfolyamaira utalt tankötelesek iskolalátogatási kötelezettségének időtartama, illetőleg a tankötelesek szorgalmi ideje nem azonos, a tankötelesek összeírását a f. é. október második felére rendelem el. A törvényhatósági közp. bizottságok a tankötelesek összeírása iránt legkésőbb szeptember havi ülésükben tartoznak intézkedni, azokra a községekre, városokra vonatkozólag mindazonáltal, amelyekben az elemi iskolák működését a közp. bizottság ezen rendeletem 3. pontja alapján nem korlátozza, a közp. bizottságok a tankötelesek korábbi összeírását már aug. havi ülésükben elrendelhetik, erről azonban a szükséges nyomtatványok megküldése érdekében a m. kir. központi statisztikai hivatalt értesíteni tartoznak.

Egyúttal a tankötelesek összeírásának elrendelése kapcsán a tankötelezettség teljesítésének hathatósabb ellenőrzése tárgyában a 4423/909. eln. sz. rendelettel életbe léptetett, az iskolába beiratkozott, illetőleg be nem iratkozott tankötelesek adatait feltüntetendő s az anyanyelvek és az előbbiekre nézve az osztályok szerinti megoszlást is tudakoló rovatokkal kiegészített A/2. és B/2. jelzésű levelezőlapok kitöltését és a kir. tanfelügyelőkhöz való beküldését is elrendelem azzal a hozzáadással, hogy a levelezőlapokat nemcsak a rend. tan. városokban és azokban a községekben, amelyekben a tankötelesek ezen rendelet értelmében összeírtnak, hanem a törvényhatósági városokban (Budapesten csak az A/2. lapot) és Fiumében is ki kell tölteni és az A/2. jelűt legkésőbb f. évi október hó 30-ikáig, a B/2. jelűt pedig november hó 15-ikéig a tanfelügyelőkhöz be kell terjeszteni.

Miről, kapcsolatban a 663–1917. K. B. sz. a. kiadott körrrendeletünkkel, a járási főszolgabírákat tudomás végett, továbbá a városi és községi előljáróságokat tudomás, az el. iskolai helyi hatóságokkal szoros alkalmazkodás és megfelelő intézkedés céljából, legkésőbb 8 nap alatt felelősség terhe mellett való megfelelő közlés végett azzal értesítjük, hogy a tankötelesek összeírása a miniszteri rendeletben megjelölt időben, vagyis f. é. október második felében eszközözendő, mire nézve a városi, illetőleg a községi előljáróságok részéről a megfelelő intézkedések a kellő időben megteendőek, míg az iskolába beiratkozott, illetőleg be nem iratkozott tankötelesekre vonatkozó adatok a rendelet végpontjának megfelelően lesznek a várm. kir. tanfelügyelőséghez beterjesztendőek.

Megjegyezzük, hogy a tankötelesek összeírására vonatkozólag a szükséges nyomtatványok rendelkezésre bocsátása érdekében a m. kir. központi statisztikai hivatal megkeresettett. Kelt Sárosvármegye közp. bizottságának Eperjesen, 1917. aug. 14-ikén tartott üléséből.

Tahy József s. k.,
alispán, a közp. biz. h.-elnök.

2865–1917. sz. Sárosvármegye kir. tanfelügyelőjétől.

Sárosvármegye területén működő összes állami elemi és a tanítóképző-intézetekkel kapcsolatos gyakorlóiskolák gondnokságaihoz, illetve igazgatóságaihoz.

A szemléltető-képek elkészítésére kiküldött bizottság elnöksége f. hó 12-ikén 987–1917. szám alatt hozzám a következő átiratot intézte:

„Ezennel van szerencsém Nagyságodat tisztelettel értesíteni, hogy a vall. és közokt. u. miniszter úr öszjének 128,346. VII/b–1915. és 87,889. VIII/b–1917. számú rendeletei értelmében az egyes iskoláknak már elküldött történelmi szemléltető-képsorozatból hiányzó képeknek és a hozzáírt magyarázó-füzetnek szétküldését megkezdtük.

Első alkalomkor Nagyságod vezetése alatt lévő tankterületben a következő áll. el. iskolák és az eperjesi áll. g. k. és ág. ev. tanítóképző-intézetekkel kapcsolatos gyakorlóiskolák részére közvetlen az illető isk. gondnokság címére, postán dudában, portómentesen küldöttük el a képsorozatból hiányzó 6 képet és a magyarázó-füzetet:

Lemes	Krivány
Sárosköszeg	Berzevicze
Sárosberetű	Palocsa
Keczerkosztolány	Palonca
5. Sárosbogdány	35. Lubotény
Boroszló	Poprádokrös
Felsőmérk	Kapi
Somosújfalú	Keczerpálvágása
Kisladna	Girált
10. Eperjesi áll. tnő-képző gyak.	40. Tótraszlavicza
Tótsóvár	Deméte
Harság	Bérczalja
Sósgyűlvész	Magyarkaproncza
Aranybánya	45. Bártfai leányiskola
15. Radács	Bártfafürdő
Szedlicze	Bárfamihályó
Bertót	Sárosmáriavölgy
Singlér	Ferzso
Nagysáros	50. Lénártó
20. Úszfalva	Felsőkomarócz
Gombosszentgyörgy	Zboró
Kisszeben	Felsővízköz
Orkuta	Kishely
Nyársárdó	55. Szorocsány
25. Osztopatak	Bányavölgy
Pécsújfalú	Felsőhunkócz
Jakabföldsé	Alsókomárnok
Csendespaták	Eperjesi gör. kath. tanítóképző gyak.
Héthárs	60. Eperjesi ág. h. ev. tanítóképző gyak.
30. Roskovány	

A küldött dudában elhelyeztettem a képekre vonatkozó hivatalos értesítést és az átvételi elismervényt is; egyúttal az illető iskola vezetőségét felkértem, hogy a szóbanforgó átvételi elismervényt Nagyságodnak közvetlenül beküldeni sziveskedjék.

Midőn Nagyságodat mindezekről tisztelettel értesíteném, egyúttal szabadjon Nagyságodat arra is kérni, hogy ezen ügy zavartalan lebonyolítását saját hatáskörében előmozdítsa, támogatni, az átvételi elismervényeket összegyűjteni és végül hozzám beküldeni sziveskedjék.

Miről Címedet tudomás végett azzal értesítem, hogy a másolatban közölt átiratban említett átvételi elismervényt mielőbb hozzám beküldeni sziveskedjék.

Eperjes, 1917. aug. 15.

Szabó Elemér s. k.,
kir. tanfelügyelő.

2829–1917. sz. Sárosvármegye kir. tanfelügyelőjétől.

Sárosvármegye területén működő összes elemi iskolák igazgatóihoz és tanerőiehez.

Szövényi Gusztáv szept. kir. járásbíró f. évi február havában «A szabadság ünnepe» címmel egy az 1848-iki márciusi nagy napok történeti eseményeinek rendszeres feldolgozását tartalmazó tanulmányt bocsátott a nagy nyilvánosság elé. Művét a hazai sajtó s ennek kedvező bírálata és meleg ajánlása folytán a művelt magyar közönség és a tanintézetek nagy rokonszervvel fogadták. A Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa meg azzal honorálta, hogy szakértői bírálat alapján a népkönyvtárak címjegyzékébe sorozta s kilátásba is helyezte, hogy annak beszerzését a népkönyvtárak számára ajánlani fogja. Felette fontos, hogy a műben kifejezésre jutott eszmék az állami, községi és felekezeti

iskolákban egyaránt minél eredményesebben éreztethessék jótékony hatásukat, bejuthassanak oda, ahol a szívek kiválóképen fogékonyak az erkölcsös és hazafias gondolatok iránt: a zsenge gyermekek körébe.

Most az új iskolai év megnyitásával állapítják meg az iskolák tanévi költségvetéseiket, amelyek keretében gondoskodás történik az iskolai könyvtárak számára beszerzendő hasznos könyvekről is. Az új iskolai év küszöbén felhívom tehát az iskolák vezetőségeinek figyelmét erre a minden időben aktuális, a világháború nagy eseményei mellett se halványuló, az ifjúság szívében örökké fényes ragyogásban tündöklő márciusi napokat méltató tanulmányra, hogy amely iskolának fedezete van, ne mulassza el ezen becses művet is felvenni a beszerzendő könyvtári művek sorába, s amely helyen népkönyvtár vagy ifjúsági egyesület van, terjesszék ki közreműködésüket a műnek ezen intézmények részére való beszerzése érdekében is.

A mű ára fűzve, 124 oldalnyi terjedelemben 2 korona 20 fillér. «A szabadság ünnepe» című mű iránti megrendelések a szerző, Szövényi Gusztáv kir. járásbíró címére Szepsi, Abaúj-Tornamegye intézendők.

Eperjes, 1917. augusztus 16. Szabó Elemér s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Hírek.

Kir. tanfelügyelőnk kitüntetésére. A közpályán működő tisztviselőknek a háborúval kapcsolatban kifejtett kiváló érdemességű munkásságukért kitüntetésben való részesítésére királyunk Őfelsége a polgári hadi érdemrendeket létesítette. Örömmel közöljük, hogy királyunk Őfelsége születésnapja alkalmából ezúttal az első nagyobb számú kitüntetések során a magas figyelem Szabó Elemér, vármegyénk kir. tanfelügyelőjére is irányult, aki a II. ik osztályú polgári hadiérdemkeresztellett lett kitüntetve. A vármegye összes népnevelői nevében hódolattal üdvözlöljük szeretett vezérünket ezen magas kitüntetésre alkalmából, melyben a vármegye népművelése érdekében a háború következtében előállott nehéz viszonyok közepette kifejtett célirányos és eredményes munkásságának elismerését látjuk. Szívesen gratulál a kitüntetéshez a Szerkesztőség.

Szukurkay Manó-féle alap. Kisszeben város megboldogult iskolaigazgatójának, Szukurkay Manónak nevéhez fűzött, érdemeinek megőrzéseképpen létesítés alatt álló alaphoz, mely az eperjesi Tanítók Házában elhelyezett itteni megyebeli tanítók legérdemesebb fiai javára fog szolgálni, újabbán befolyt Durst Győző eperjesi ág. h. ev. iskolai igazgatótól az iskola adományaképpen 5 korona. Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete a megyebeli tanítók által hozzá áttett hadikölcsönjegyzések után biztosított jutalékképpen a várm. kir. tanfelügyelőséghez 205 korona 50 fillért küldött, mely összeg szintén ezen alaphoz csatoltatott. A legutóbb kimutatott készpénzösszeg volt 130 kor. 95 fillér, melyhez véve a most kimutatott összeget vagyis 210 korona 50 fillért, az alap készpénze 341 korona 45 fillér. Ezenkívül szerzetett 650 korona értékű hadikölcsönkötvény

Nyugdíjasok háborús segélye. A nyugdíjazott tanítók 800 korona nyugdíjig 200 kor., 1000 kor. ig 240 kor., 1200 kor. ig 280 korona, 1400 kor. ig 320 kor., 1600 kor. ig 360 kor., 1800 kor. ig 400 kor., 2000 kor. ig 440 kor., 2200 kor. ig 480 kor., 2400 kor. ig 520 kor., 2600 kor. ig 560 kor., 2800 kor. ig 600 kor., 3000 kor. ig 640 korona és 3400 kor. ig 680 korona háborús segélyt kapnak. Az özvegyek 1200 korona évi nyugdíjig 300 korona, 1600 koronáig 360 kor., 2400 kor. ig 420 korona, s ezen felül 480 korona, a kegydíjasok évi 400 koronáig 80 korona, 800 koronáig 120 korona s ezen felül 160 koronát kapnak segélyképpen. Az állami tisztviselők születlen árvái 120 kor., a kegydíjasokéi 60 korona segítséget kapnak. A segélyért nem kell folyamodni. Az első részlet most folyóztatik s a második részlet október hó folyamán

Szedercserjelevelek szállítási költségei. Az érdekelt iskolák tájékoztatása végett közöljük, hogy a szedercserjelevél-gyűjtés alkalmával felmerült költségeket, valamint a jutalomdíjakat a Szedercserjelevél-gyűjtés és feldolgozó Állomás fogja kiutalni. Evégből a vall. és közokt.-ü. minisztérium az említett állomást megkereste.

értelmiségre, azoka kirekeszteni senki menni nem szabad. szóltott katonában aequivalenseként v nem szabad a jogot terjesztésével megd mot, hogy a válasz census az alapja s intzésében nem a nak, hanem a na súlynak kell érvénye átformaló, érlelő k bizonytalan, hogy Kiknek lelkiületét és társadalomcons néprétegekre van lehetne tehát kom választójognak egy szemben, mely obje megvalósíthatónak juttatná azokat, akik formálá hatása me bekké, megbízható kell a leghatározott a háborúnak előbb reklámszerűleg, pro értelmezze s vonja mintha a háború elit volna azokat a veszt előtt fennállóknak tu készített a választó t-cikkben foglalt m

A választójog re más tekintetek figy képviselaten túlmen intézményeinek me oldani, amelyek ez másrészt a választóitá függenek (megyei k Ezeknek a választój oldása csak megfon munka útján remél

Vajjon így törté nemzet hagyomán ban. Bizom abba vedély nem fogja mely immár negye egész jövő sorsa f kodásban áll lété óriási ellenségeivel. zet lelkét, az egész napról-napra nehe bára teszi a háboru nek gyötrő gondj ságának kínzó érze pot napról-napra c nehezebbé válhat és ha az állandóa erőt a nagyobb m lemre eltökélt szí nem pótoljuk, akko is egyre csökkeni fölött szükséges n kell nagyon, azt kává válni ne eng nak vetett, egymás munka, a nélkülöz ben egybeforrott l ják a győzelmet. E benső viszályok bontása: ellensége esztendő minden sikerült. Most hár harcai után önma elért eredményekt világtörténelem er éretlenségnek ily k szolgáltatná, afölöt már meghúzta a l

A létünket küle hasonlós által fenye csak egy módon v süik minden erőnk hevében acéllá kem törve elleneinket, ra a diadalt.

értelmiségre, azokat a választói jogosultságból kirekeszteni senki sem akarja. Csak túlzásba menni nem szabad. Nem szabad minden hadbaszólított katonában feltételezni ezt az értelmiség aequivalenseként vett nagyobb moralitást, és nem szabad a jogoknak a katonákra való kiterjesztésével megdönteni azt az alaprincipiomot, hogy a választói jogosultságnak értelmi census az alapja s hogy a nemzet sorsának intézésében nem az állampolgárok számarányának, hanem a nagyobb morális és értelmi súlynak kell érvényesülnie. A világháború nagy átforgató, érlelő kihatása bizonyos, csak az bizonytalan, hogy ez a hatás milyen irányú. Kiknek lelkületét fejlesztette nemzeti, állam- és társadalomconsolidáló irányban és mely néprétegekre van ellenkező hatással. Nem lehetne tehát komoly elvi kifogást emelni a választójogok egy oly további kiterjesztésével szemben, mely objectiv alapon — amit persze megvalósíthatóknak alig hiszek — jogokhoz juttatná azokat, akiket ennek a háborúnak átforgató hatása meggondolttabbakká, érettebbekké, megbízhatóbbakká tett. Csak az ellen kell a leghatározottabban állást foglalni, hogy a háborúnak előbb említett kihatását bárki is reklámszerűleg, propagandisztikus módon úgy értelmezze s vonja le annak consequentiáit, mintha a háború eliminálta volna, megszüntette volna azokat a veszélyeket, amelyeket a háború előtt fennállóknak tudunk s amelyeknek tudata készítette a választójogok az 1913. évi XIV. t.-cikkben foglalt megoldásához.

A választójog reformját természetesen még más tekintetek figyelembevételével és a népképviselői túlmenően az állami élet azon intézményeinek megszilárdításával kell megoldani, amelyek egyrészt a választópolgárok, másrészt a választottak közvetlen elhatározásától függenek (megyei közigazgatás, házszabályok). Ezeknek a választójoggal való szerves megoldása csak megfontolt, körültekintő, nyugodt munka útján remélhető.

Vajjon így történik-e? Bízom a magyar nemzet hagyományos politikai belátásában. Bízom abban, hogy a pártos szenvedély nem fogja elvakítani a nemzetet, mely immár negyedik éve a legkomolyabb, egész jövő sorsa fölött döntő, véres viaskodásban áll létét elnyeléssel fenyegető, óriási ellenségeivel. Az egész magyar nemzet lelkét, az egész nemzeti idegrendszert napról-napra nehezebb és nehezebb próbára teszi a háború győzelmes befejezésének gyötrő gondja és a jövő bizonytalanságának kínzó érzete. Ez a gondterhes állapot napról-napra csak súlyosbodhatik. Csak nehezebbé válhatnak a gazdasági bajok és ha az állandóan megsemmisülő fizikai erőt a nagyobb morális erővel: a győzelemre eltökélt sziklaszilárd elhatározással nem pótoljuk, akkor a nemzet ellenálló ereje is egyre csökkenni fog. Erre a mindenképpől szükséges morális erőre vigyáznunk kell nagyon, azt pártküldelemek martalékvá válni ne engedjük. Csak a vállt vállnak vetett, egymást támogató, ernyedetlen munka, a nélkülözésekben és szenvedésekben egybeforrott közös akarat biztosíthatják a győzelmet. Ennek az összetartásnak benső viszállyok felidézésével való megbontása: ellenségeinknek három háborús esztendő minden kísérlete ellenére sem sikerült. Most három esztendő dicsőséges harcai után önmagunkat fosszuk meg az elért eredményektől? ... Amely nemzet a világtörténelem eme terhes napjaiban az éretlenségnek ily kétségbeesítő bizonyosságát szolgáltatná, afölött a történelem ítélszéke már meghúzta a lélekharangot.

A létünket külellenség és benső meghasonlás által fenyegető veszedelmek ellen csak egy módon védekezhetünk: egyesítsük minden erőnket és a közös küzdelem hevében acéllá keményedett akarattal megtörve elleneinket, ragadjuk ki a sors kezéből a diadalt.

Hadiárvák. Rokkant katonák. Hősök emléke.

A sárosvármegyei hadiárvák alapja javára az eperjesi kir. adóhivatalba, mint Sárosvármegye gyámpénztárába 1917. aug. 22-ikéig a következő adományok folytak be:

A már nyugtázott összeg	K. 47,530.46
Wischin Győző sárosbogyódi körj. beküldi a szeszkiosztás feleslegét: Lapispatak községben 7 kor., Felsőmérk községben 13 korona 78 fill., Alsómérk községben 6 kor. 40 fill.; Medniszki András, Huhaluk Hrinkó, Pazsuk Iván és Pazsuk Vazulné szentesdubravai lakosok adománya címén 3-3 kor., összesen	39.18
Mizsicskó Jenő vargonyi g. kath. esperes adománya	10.—
Ligday György palocsai körj. gyűjt. Fekete Béla szolgabíró gyűjtése: Prohan András és Buzogány Anna adom. házasságkötésük alkalmából Mandl Henrik lemeszi kőjegyző gyűjtése: Matej János és Jeles Anna sárosberetói lakosok adománya házasságuk alkalmából	520.—
Danielisz Aurél ternyei körjegyző gyűjtése Gellért és Zsetek községekben	20.—
Gurkó József berzeviczei körjegyző gyűjtése: Brutvan András, Kulyka R. János hámbori, Répaszki Jánosné, Klembara Mihályné s Hudi Istvánné csendespatoki lakosok adománya..	20.—
Wischin Győző sárosbogyódi körj. beküld	58.4
Összesen: K. 48,215.48	50.—
A fentebb felsorolt adományokat ezennel nyugtázom. Együttal a mélyen tisztelt adakozóknak és gyűjtőknek áldozatkészségükért és sikeres fáradozásukért — a hadiárvák nevében — hálás köszönetet mondok.	20.—

Eperjes, 1917. aug. 22. DR. MÁRIÁSSY BÉLA s. k., Sárosvárm. árvaszékeknek elnöke.

Az eperjesi hadiárvák alapjára az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

a) a városi pénztár útján:	
Rosenberg Stella Zloczów, Fried Simon útján	41.60
Ribár Mihály	40.—
Rendőrség gyűjtőperselyéből	480.—
Összesen .. K.	561.60

A gyűjtés eredménye 1917. évi aug. 25-ikén 28,819.94

Midőn ez adományokért az árvák nevében a leghálásabb köszönetnek adok kifejezést, arra kérem városunk nemesszívű, áldozatra kész közönségét, méltóztatásuk újabb adományokkal lehetővé tenni, hogy azoknak árváiról, akik éretünk is meghaltak, méltóan gondoskodhassunk.

Adományokat úgy a városi pénztár, mint az EPERJESI LAPOK szerkesztősége készséggel elfogad és e helyen nyugtáz.

Eperjes, 1917. augusztus 25. FARAGÓ JÓZSEF, kir. tan., polgárm.

Az eperjesi rokkant katonák alapjára az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

A gyűjtés eredménye aug. 25-ikén	2986.74
Eperjes, 1917. augusztus 25. FARAGÓ JÓZSEF, kir. tan., polgárm.	

Az eperjesi hősök emlékére az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

A gyűjtés eredménye aug. 25-ikén	52,026 kor. 97 fill.
Eperjes, 1917. augusztus 25. FARAGÓ JÓZSEF, kir. tan., polgárm.	

HIREK.

Chumin Arthur

A cs. és kir. 67. számú hős háziezredünket, melynek kötelékében harcolnak hőiesen Sáros hű fiai, újabb nagy kitüntetés érte s diadalmas, babérokoszorúzza zászlajukat újabb tündöklő fény övezi körül.

Ifjú királyunk a Mária Terézia-rend lovagjává avatta az alig 22-éves Chumin Arthurt, keleti kereskedelmi akadémiai hallgatót, az ezred tartalékos hadnagyát.

Egyszerű szepesi polgári család gyermeke

Poprádról. Nem a rang, nem a családi származás, de a hazaszeretet sugallta kötelességtudás, önfeláldozás tették őt méltóvá a minden katona álmát bearanyozó legszebb hősi jutalomra, a Mária Terézia-rendre.

Nem próbált kibújni a haza iránti kötelessége teljesítése alól, nem félt s nem ingadozott, de büszkén, bátran és dacosan nézett szembe a halállal, mert csak egy szent kötelesség lebegett előtte: a szeretett haza védelme. Ezt mutatta meg az északi front egyik legnagyobb csatájában.

Zarkownál 1916. szeptember 30-ikán reggel 6 órakor kezdődött az orosz tűzérség legrettegetesebb pergőtüze, mely délután fél 2 óráig tartott. Ezt követte az orosz gyalogság általános támadása óriási túlerővel, úgy hogy egy zászlóalj szélességű arcvonalra két orosz hadosztály is jutott. Hős csapatunk több elkeseredett támadást a legvéresebben visszavertek, azonban a hihetetlen nagy túlerőnek nem voltak képesek ellenállni s az első állást kiürítették.

Chumin Arthur azonban mindezek dacára, a legnagyobbbész sárosi fiúkból álló 4-ik századdal — melyet előzőleg Schimkó Hugó főhadnagy, a vaskorona-rend lovagja, eperjesi földink képezett ki — megmaradt állásában s századjának egy részével záró-állást foglalt és a további összes ellenséges támadásokat fényesen visszaverte.

A záró-állás elfoglalásával megakadályozta azt, hogy a tőle jobbra lévő ezredeink visszavonuljanak és hogy az oroszok bekerítve csapatunkat, felgöngyölítsék a frontot.

A legrettegetesebb éjszakai harc következett ezután, mivel egyrészt a csapat minden érintkezése megszakadt, másrészt az oroszok nemcsak elülről, de oldalról és már-már hátulról is kezdték támadni a hős csapatot. Reggelig tartott a rettenetes harc.

A 67-es gyalogezrednek egyik legszebb fegyverténye következett a reggelig tartó nagy harc után. Ugyanis a Chumin százada által megszállott záró-állás segítségével a megérkezett tartalékcsoportok ellentámadásba fogtak és pár órai harc után az elvesztett összes állásokat visszafoglalták s az oroszoknak a legvéresebb vesztéseket okozták. Ezeket az állásokat vitéz csapatunk azóta szilárdan tartják.

A nagy csata után Chumin Arthur megkapta a hadiékítményes vaskorona-rend 3-ik osztályát és a király legfelsőbb elismerését, valamint a német császártól a II. osztályú vaskeresztet.

Ezért kapta meg most a Mária Terézia-rendet, egyben a német császártól az I. oszt. vaskeresztet, amelyekhez Sárosvármegye és Eperjes város közönsége odacsatolja örök háláját. Fa.

Személyi hír. Főispánunk, *Koós Béla* e hó 27-ikén székelyére, Eperjesre érkezik.

A f. hó 30-iki főispáni installációra Eperjesre érkezik *Bottlik Iván* földmívelési államtitkár is.

Zempléni Tivadar meghalt. Eperjes nagy szülőltje, Zempléni Tivadar jeles festőművész e hó 23-ikán Budapesten hirtelen meghalt. A festőművész halála bennünket, kik nevével mindenkoron büszkélkedhetünk, kétszeres fájdalommal érint. Eperjes városa kétszeres gyásszal osztozik az ország gyászában, amellyel nagynevű művésztét útjára kíséri. Zempléni Tivadar, bár már 34 évvel (1883-ban) annakelőtte szakadt el szülővárosától, hogy a hír, a dicsőség útjain szedje a babért, mindig a legnagyobb szeretettel csüngött szülővárosán, Eperjesen, mely most fájdalommal állja körül ravatalát.

Hősi halál. *Matavovszky Sándor* huszárszászlós, *Matavovszky Béla* volt eperjesi tanfelügyelő fia, Kimpolungnál roham közben a hazáért hősi halált halt. Bajtársai Dea község mellett hantolták el.

A sárosvármegyei közhatósági alkalmazottak beszerzési csoportja 1917. évi szept. 5-ikén d. u. 3 órakor tartja alapszabálymódosító közgyűlését a vármegye-háza nagy tanácstermében.

Kitüntetés. A BUDAPESTI KÖZLÖNY egyik utóbbi számából pótlólag közöljük, hogy a király Szabó Elemért, vármegyénk kir. tanfelügyelőjét a II-ik osztályú polgári hadiérdemkeresztel tünnetette ki a közélet terén szerzett érdemei elismeréséül.

Aranymise. Csendsben, zajtalanul tartotta meg aug. 15-ikén aranymiséjét az Isten igazi szolgálója, Sárosy István zsebefalvai plébános, a mi jó Pista bátyánk. Manuduktora Zaborovszky Béla eperjesi prelátus volt, ki magas szárnyalású beszédben tolmácsolta az egyházmegye és püspöke jókívánatait. Isten éltesse soká Pista bácsit!

Beiratások. Az eperjesi ág. h. ev. elemi nép- és polgári leányiskolában az 1917/18. tanévre szóló beiratások szept. 1., 3. és 4. napjain d. e. 9—12 óráig történnek. A beiratásnál a növendékek szülei vagy azok helyettesei kíséretében jelenjenek meg. A felsőbb osztályba lépő volt növendékek csak az elmúlt tanévről szóló bizonyítványt, a más iskolából jövő új tanulók azonban még születési anyakönyvi kivonatot és újraoltási bizonyítványukat is tartoznak bemutatni. A polg. iskolában a javítóvizsgálatok aug. 31-ikén d. e. 9 órától, a felvételi vizsgálatok aug. 31-ikén d. u. 3 órától kezdve tartatnak.

Az Eperjesi Kereskedők Társulatának az ev. polg. lányiskolával kapcsolatos egyéves női kereskedelmi szaktanfolyamán az 1917/18. tanévre szóló beiratások szept. 3. és 4. napjain d. u. 3—5 óráig lesznek az ev. iskolaépületben (Rózsa-utca 11. sz.). Felvételtnek azok, kik a polgári vagy felsőbb leányiskola, avagy a gimnázium negyedik és akik a felső leányiskola második osztályát sikerrel végezték. Az iskolázottságukat bizonyítvánnyal igazolni nem tudó, 16 ik életévüket betöltött nők felvételi vizsgálat alapján vehetők fel. E felvételi vizsgálatért 20 kor. fizetendő. A felvételi vizsgálatok szept. 3-ikán tartatnak. A növendékek fizetnek 10 kor. beiratási díjat és 140 kor. tandíjat. A tandíj fizethető félévénként vagy havonta előleges részletekben. Beiratáskor bemutatandó az iskolai bizonyítványon kívül a születési anyakönyvi kivonat. Akik a szünidő folyamán már előjegyeztettek, azok is tartoznak a beiratás idejében jelentkezni és a tandíjat lefizetni, ők azonban a 10 kor. beiratási díjat már nem fizetik.

Az Angolkisasszonyok «Sancta Maria» intézetében a beiratások minden iskolai fokozaton szeptember 1-jén, 3-ikén és 4-ikén reggel 8 órától déli 12 óráig lesznek.

Az eperjesi gör. kath. kántortanítóképzőben a beiratások szeptember 11-ikén és 12-ikén lesznek. Úgy a tanítóképzőbe, mint a gör. kath. polgári iskolába járó azon tanulók, akik az internátusba lettek felvéve, leghamarább szeptember 11-ikén jelentkezhetnek ellátásra az intézetben s akkor iratkozhatnak be.

Az eperjesi neolog izraelita népiskolában a beiratások szept. 2., 3. és 4-ikén d. e. 9—12 óráig lesznek. A tanítás szept. 5-ikén kezdődik.

Jótekonycélú táncestély. A Révész-féle tánciskola növendékei aug. 26-ikán, vasárnap d. u. 5 órakor a Rákóczi Kath. Kör nagytermében, az eperjesi hadiárva és özvegyek alapja javára házas jellegű táncestélyt rendeznek, melyre a n. é. közönséget ezúton hívja meg a rendezőség. Belépti díj 2 kor. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtázza a rendezőség. A zenét Orgován János zenekara szolgáltatja.

Segély. A vall.- és közokt.-ügyi miniszter Moszkva Jánosné, tanító özvegye, eperjesi lakos részére 60 kor. segélyt engedélyezett.

Értesítés. Futschalkó Marianna zenetanítónő a tanítást szeptember 1-jével megkezdi. A zongoratanításon kívül, melyet az Orsz. Zeneakadémia tanterve alapján irányít, ugyanennek tanterve szerinti énekórákat is vállal s tanít magyar zenére is.

Új főispán. Nemrég emlékeztünk meg arról, hogy dr. öttevényi Nagy Olivér, jogakadémiánk volt tanára udvari tanácsos lett, most pedig, amint a hivatalos lap közli, Őfelsége őt Krassószörényvármegye főispánjává nevezte ki.

Értesítés. Az eperjesi ev. kollégiumi főgimnáziumban a beiratások szept. 1—3. és 4. napjain d. e. 8—12-ig lesznek s a tanítás szept. 5-ikén kezdődik. A javító-, pótló- és felvételi-vizsgálatok aug. 30-ikán d. e. 8 órakor kezdődnek. Gömörly János, igazgató.

Halálozások. Dr. Sándor Jenő premontrai kanonok, életének 42. évében hosszú szenvedés után augusztus 18-ikán Eperjesen elhunyt. Temetése hétfőn délután volt szinte mély részvét mellett. A temetési szertartást Zaborovszky Béla prelátus végezte fényes papi segédlettel.

Makara József templomszolga, életének 55. s házasságának 31. évében, hosszú szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után Eperjesen elhunyt.

Ervin Dezső kir. törvényszéki irodatiszt neje szül. Urbán Ludovika hosszas szenvedés után életének 60-ik évében f. hó 21-ikén elhunyt. Temetése általános részvét mellett folyó hó 23-ikán volt.

Koloszy Zsófia, életének 14-ik évében hosszas szenvedés és a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után f. hó 21-ikén Eperjesen elhunyt.

Igazgatói megbízás. A vall.- és közokt.-ü. miniszter a tótsóvári áll. el. iskolánál az igazgatói teendőket ellátásával, a szabályszerű díj mellett, Sommer Ágoston ottani áll. isk. tanítót bízta meg.

A 67-esek arany babérkoszorújára eddig 300 korona gyűlt egybe. — Kérjük a város és a vármegye közönségét, hogy az eszmét minél legelősebben karolja fel s adományaival tegye lehetővé, hogy minél díszesebb koszorúval díszíthessük fel hőseinknek sok győzelmet látott zászlaját.

A kassai 9. honvédek népnepélye. A m. kir. kassai 9. honvéd pótzászlóalj tisztikara, a 9. honvéd gyalogezred elesett hőseinek özvegy- és árvaalapja javára szept. 2-ikén d. u. 2 órai kezdettel Kassán, a Széchenyiligetben nagyszabású népnepélyt rendez, mely — miként az alábbi műsorból kivehető és az előkészületekből megítélhető — arányaira és a programszámok változatosságára nézve felül fogja mulni a Felvidéken eddig rendezett minden hasonló népnepélyt. Az ünnepély fővédnökségét Festl Lehel altábornagy önmaga, a védnöki tisztségeket pedig Abaúj-, Liptó-, Sáros-, Szepes- és Zemplénnvármegyék notabilitásai és több országos hírű közéleti nagyság vállalta el, mely körülmény magában véve szilárd biztositéka az ünnepély erkölcsi és a nemes célra való tekintettel vele egyrangú anyagi sikerének. A Széchenyiligetet ebből az alkalomból a rendező-bizottság pazar díszbe öltöztette. Mindenekelőtt szembeötlő a liget három bejáratán impozánsan kiemelkedő diadalkapu, ihletett kezek komoly művészépítészeti poduktumai. Hasonló remek művészi stílusban készültek a különféle pavilonok és sátrak, ezek között is feltűnik a jósa-sátor, amelyben két bájos tündér fogja a bőkezű tenyerek misztikus vonalaiból a jövődőt kiolvasni: mikor indulnak meg a békétárgyalások, mikor és hol lesz a béke megkötve, ki nek kell a frontra kimennie és miképpen fog visszatérni stb. Aki a jövővel nem törődik, annak bő alkalma nyílik a jelen ezer és ezerféle változatban kínáló gyönyöreit és szórakozásait megízlelni. Üdébennél üdőbb hölgyek aranyos keze által a virágpalota termében kínált friss virágok illatában, a pezsgő-pavilonokban felszolgáló tüzes pezsgő mámorában ki-ki nemcsak a jelen keserűségeit, de a borongós multat is elleledheti. Aki prózaibb eszmék után lelkesedik, annak legkényesebb ízlését ki fogják elégíteni a bor- és sörszanató-

riumban árúsítandó hús italok, az álló és mozgó tábori konyhákban főzött lacipecsenye és harci-gulyás, a pompás fonatos, mint elsőrangú debreceni specialitások, hófehér kenyér, régen nélkülözött sóskifli és sósperec. Érdekfeszítő látványosságot fognak nyújtani a katonai versenyek, a versenydíjak eredetiségénél fogva is, — ezek ugyanis határozott időre szóló szabadságlevelek lesznek, — melyek után még a legöregebb népfelkelő is a legszelebb árok átugrására és bábeli torony magasságú pózna megmászására is megifjohodott mohósággal fogja magát törni. Nem kevésbé érdekfeszítő lesz a tombolaverseny, melynek résztvevői a legértékesebb nyeresémtárgyak boldog birtokosai válhatnak. Oly sok és oly értékes nyeresémtárgyokról gondoskodott a rendező-bizottság, hogy azok elhelyezésére egy külön pavillont kellett felállítani. A dohányszó publikum iránti tekintetből számos tőzde-sátor lesz felállítva, ahol sorbaállási kötelezettség nélkül lesz szivar, cigareta kapható.

Az ünnepély általános műsora a következő: Művészi kabaréelőadás a sporttéren, a leghíresebb ének- és zeneművészek, táncosok és zenészek fellépte katonai zenekar kíséretében. Katonai versenyek. Gránátdobás, vívás, ugrás, mászás stb. Óriási tombola. Amerikai árverés. Delphii jósa. Pezsgő- és virágpavillonok. Bor- és sörszanatoriumok. Ivás cigányzene mellett. Debreceni lacipecsenye, magyar gulyás, hófehér kenyér, sóskifli és sósperec, fonatos. 2 katonai zenekar. A Kioszk-kávéházban fehér- és feketekávé, fagyalt, málnaszörp, sütemény stb. Kosmetikai sátor. Cukrász-, mézeskalács- és gyümölcs-sátor. Dohányárudák. Az ünnepély tartamára mindenféle pótszemle fel van függesztve. Belépő-jegy ára 1 korona 50 fillér, katonai- és gyermek-jegyé 1 korona. Jegyek előre válthatók minden dohányszósdében.

A borzalmas világháború negyedik évének küszöbén még mindig a leghevesebben tomboló harcokban, a dicsőséges végyőzelemben vetett hitében lankadatlan kitartással s nem lohadó lelkesedéssel küzdő magyar csapatok csodás hősiességével csak egy ér fel: a társadalom bámulatos áldozatkészsége, mellyel a honszeretet oltárán megdicsőült hősök özvegyei és árvái mérhetetlen fájdalomt enyhíteni, őket gyámolítani és szinte pótolhatatlan veszteségüket csökkenteni törekszik. Ez a pártatlan áldozatkészség, melyet egyrészt a világháború ütötte sebek folytonos szaporodása, másrészt az állam és társadalomnak a segélyezés terén egymás közt a legnemesebb buzgalommal kifejtett versenye állandóan fokoz, még nem érte el a tetőpontját, sőt azon meleg odaadásnál és hálás szeretetnél fogva, mellyel a magyar társadalom a hősök hozzátartozói sorsának javítása körül önként, szívesen vállalt kötelességét felkarolja, bizton remélhető, hogy a társadalmi jótekonyság erőforrásai soha kiapadni nem fognak. Ezen erős bizodalomunk felment benünket az alól, hogy az ünnepély anyagi sikerének előmozdítására a nagyközönséghez serkentő szavakat intézzünk, csupán azon óhajunknak adunk kifejezést, vajha mindenki, aki bármely okból nem vesz vagy nem vehet részt a nemzet titáni harcaiban, legalább filléreivel járuljon hozzá azon mérhetetlen tartozás hacsak porszemnyit letörlesztéséhez, melyet a nemzet az ő hőseivel szemben teljesen amúgy sem fog sohasem leróhatni.

Köszönetnyilvánítás. Özv. Sütányi Lajosné úrasszony megboldogult férjének, Sütányi Lajos földbirtokosnak emlékére száz koronát adományozott az eperjesi ev. gyámintézeti nőegyletnek diakonissza-alapja javára. Midőn ezt hálással megköszönjük, kérjük az isteni gondviselést, adjon az adományozó úrasszonynak erőt s hitet a reá mért súlyos megpróbáltatás elviselésére. Eperjes, 1917 aug. 24. Dr. Sztelho Jánosné elnök, Mayer Endre titkár, Vogel Béla pénztáros.

Jutalom. A PESTI HIRLAP milleniumi alapjának kamataiból a 150 kor. jutalomban vármegyénkben Parlessák József áll. iskolai tanító részesült, aki a román betöréskor Hunyadvármegyéből a petrosényi áll. elemi iskolától Eperjesre rokonaihoz menekült, minek következtében további intézkedésig a sárosvármegyei kir. tanfelügyelőséghez osztatott be szolgáltatott.

Ebzárlat. Saly Győző rendőrkapitány újában 90 napi ebzárlatot rendelt el aug. 21-iktől kezdődőleg.

Zongorahangolást s vágó javítást, valamint átalakítás szerűen vállal — vidékre is — Fő-utca 63. szám.

Hivatalos eskü. Mana gör. kath. el. isk. tanító a h. július 21-ikén a vármegyei ségnél letette.

Magán polgári-iskola Állandóan érzett hiánya Kis lakosságának, hogy tovább ta gyermekei részére megfelelő nem állott rendelkezésre. E tetésére vállalkozott Ince É. tanítónő, aki engedélyt kért magán polgári-iskola létesítésé igazgatási bizottságának párt a vall.- és közokt.-ü. miniszter délyt Ince Évának, hogy K. folyó évi szeptember 1-jétől fo leányiskolát nyisson, amenny törvény követelményeinek me kel, bútorokkal és tanszerekkel számban szabályszerű képesítés is alkalmaz. Vármegyénk kit legközelebb a helyszínén fog iskola megnyitásának előkészít vánatos, hogy a város intellige annyira igényelt polgári iskola a kellő támogatásban részesítte hogy a város előjárásága ne polgári iskolának a szükséghez tányos támogatása elől és a kilátásba is helyezte.

Jótekonycélú előadás rálti járás hazafias kötelessége előjár; a járás középiskolái kívánnak a munkából, — f. hó célú előadást rendeztek, hogy vel is gyarapítsák a Girálton emlékművének kivételére létes erkölcsi és anyagi szempontja sikerült estére első számként o daleyveleget adtak elő Mészáros Gyula, Schréter Gyula és ifj. S. A sikerült zeneszám előadása a jó zenei érzékéről és szorgalmas tanúságot, a közönség hálás el rálta a törekvő ifjúság fárado szám a «Tapintatlan ember» o Mészáros Gizike az úrnő, Sch úrnő húga szerepében aratott a közönséget derűre keltette a jó Pál «tapintatlan ember» játéka Kovaly Pál hegedű-szólója, me szűnni nem akaró tapsai folytán a fiatal ember többször, más-n.ás adásával megújrázott. Az est ko előadott «Emlék» című idill vo művésznő: a Girálton nyaraló nagyváradi főtörzsorvos leánya, Gyula, szobalány: Mészáros Giz az idillnek a játéka meghaladta játékaának színvonalát, mindháron fellépése, bájos mozdulataik és kit azt a benyomást keltették, hog idill nem a szinpadon, hanem az mindhárom szereplőt a közönsé részesítette. Az előadást «Visók cséje» című dialóg zárta be; melynek szereplői Mészáros Tiva Izidor voltak, az amúgy is túlzásfo ségét oly hahotára ragadtatta, hog a nevetésbe; különösen hatásos v Tivadar által személyesített erdély szereplése, nemkülönben Klafter úr-ja is. A lelkes ifjúság az előad Spillenber Barna járási főszolgá aki Zsabka Emil m. kir. adótiszt ségével a siker érdekében fáradoz kön kívül kettőjük érdeme, hog

Zongorahangolást s bárminemű e szakba vágó *javítást*, valamint átalakítást olcsón és szakszerűen vállal — vidékre is — *Guna Gyula* Eperjes, Fő-utca 63. szám.

Hivatalos eskü. *Manajló László* kiskereszti gör. kath. el. isk. tanító a hivatalos esküt f. évi július 21-ikén a vármegyei kir. tanfelügyelő ségnél letette.

Magán polgári-iskola Kiszébenben. Állandóan érzett hiánya Kiszében város művelt lakosságának, hogy tovább tanulni kívánó leánygyermekei részére megfelelő középiskola eddig nem állott rendelkezésére. Ezen hiány megszüntetésére vállalkozott *Incze Éva* okl. polg. iskolai tanítónő, aki engedélyt kért Kiszébenben egy magán polgári-iskola létesítésére. A vármegyei közgazgatási bizottságának pártoló felterjesztésére a vall.- és közokt.-ü. miniszter megadta az engedélyt *Incze Évának*, hogy Kiszébenben már a folyó évi szeptember 1-jétől fogva magán polgári leányiskolát nyisson, amennyiben az iskolát a törvény követelményeinek megfelelő helyiségekkel, bútorokkal és tanszerekkel ellátta és kellő számban szabályszerű képesítéssel bíró tanerőket is alkalmaz. Vármegyénk kir. tanfelügyelője a legközelebb a helyszínén fogja megvizsgálni az iskola megnyitásának előkészületeit. Felette kívánatos, hogy a város intelligens lakossága által annyira igényelt polgári iskola a város részéről is a kellő támogatásban részesíttessék, s úgy tudjuk, hogy a város előjárósága nem zárkózik el a polgári iskolának a szükséghez képest való méltányos támogatása elöl és a kellő segítséget kilátásba is helyezte.

Jótekonycélú előadás Girálton. A giráltoni járás hazafias kötelességek teljesítésében is előjár; a járás középiskolai tanulói is részt kívánnak a munkából, — f. hó 18-ikán jótekonycélú előadást rendeztek, hogy ennek jövedelmével is gyarapítsák a Girálton felállítandó hősök emlékművének kivételére létesített alapot. Az erkölcsi és anyagi szempontjából is kitűnően sikerült estére első számként egy négye vonósdalegyveleget adtak elő *Mészáros Tivadar*, *Kirchner Gyula*, *Schréter Gyula* és ifj. *Schréter Gusztáv*. A sikerült zeneszám előadása a közreműködők jó zenei érzékéről és szorgalmas gyakorlathoz tett tanúságot, a közönség hálás elismeréssel honorálta a törekvő ifjúság fáradozását. Második szám a «*Tapintatlan ember*» című jelenet volt. *Mészáros Gizike* az úrnő, *Schréter Gizike* az úrnő húga szerepében aratott pompás sikert; a közönséget derűre keltette a jól alakított *Kovaly Pál* «*tapintatlan ember*» játéka is; ezt követte *Kovaly Pál* hegedű-szólója, melyet a közönség szívesen nem akaró tapsai folytán a művészajlamú fiatalember többször, más-más zeneművek előadásával megújított. Az est koronája az ezután előadott «*Emlék*» című idill volt; szereplői: a művész: a Girálton nyaraló *Philipp Médi*, nagyváradi főtörzsorvos leánya, ifjú: *Schréter Gyula*, szobalány: *Mészáros Gizike* volt. Ennek az idillnek a játéka meghaladta a műkedvelők játéka színvonalát, mindhárom szereplő bátor fellépése, bájos mozdulataik és kitűnő összjátékuk azt a benyomást keltették, hogy az előadott idill nem a színpadon, hanem az életben játszik; mindhárom szereplőt a közönség elismerésben részesítette. Az előadást «*Visóki uram szerencséje*» című dialóg zárta be; ez az előadás, melynek szereplői *Mészáros Tivadar* és *Klafter Izidor* voltak, az amúgy is túlszűfolt terem közönségét oly hahotára ragadtatta, hogy beleizzadtak a nevetésbe; különösen hatásos volt a *Mészáros Tivadar* által személyesített erdélyi parasztagazda szereplése, nemkülönben *Klafter Izidor Blumm* úr-ja is. A lelkes ifjúság az előadás rendezésére *Spillenbergné Barna* járási főszolgabírórt kérte fel, aki *Zsabka Emil* m. kir. adótiszt hathatós segítségével a siker érdekében fáradozott, a szereplőkön kívül kettőjük érdeme, hogy az előadás

oly kitűnően sikerült. Nem szabad átsiklanunk a *Spillenbergné Barna* szereplésén; azt hisszük, magában álló cselekedet, hogy egy járási főszolgabíró a nép lelkébe beolvadva, rengeteg elfoglaltsága mellett még ifjúsági előadás rendezésére is vállalkozzék, de fáradhatlan szorgalma és jóindulata, a járás közönségének osztatlan szeretete készítette a főrendezés elvállalására, tisztét pompásan teljesítette, miáltal az érte rajongó fiatalság szeretetét is magának biztosította. Az ifjúsági rendezők közül *Schréter Gyula* tevékenysége érdemel külön elismerést, aki a vakáció alatt is hasznos és nemes munkával mutat példát diáktársainak, — valamennyiük szereplése méltó tanárai elismerésére. Az előadás tiszta jövedelme körülbelül 600 koronát tesz ki.

Pótszemle. Az 1897—1899. évig bezárólag terjedő időközben született népfölkelésre kötelezettek népfölkelési pótszemleterve a következő:

A szemle mikor tartatik meg	Körjegyzőség, község	Járas	Bemutatósi szék helye
hó, nap	megnevezése, melyből a népfölkelésre kötelezettek elővezetendők		
Szept. 3.	Komlókeresztesi körj.	Giráltoni	Girálton
	Kükemezői " "		
	Kurimai " "		
	Giráltoni " "		
	Tapolyhanusfalvai " "		
	Remenyei " "		
5.	Radomai " "	Felsővízközi	Felsővízköz
	Margonyai " "		
	Magyarkapronczai " "		
	Ladomérmezői körj.		
	Felsőhunkóczi " "		
7.	Felsőodori " "	Bártfai	Bártfa
	Felsővízközi " "		
	Kapisói körjegyzőség.		
	Ladomérvágásai " "		
	Rónai " "		
	Szorocsányi " "		
8.	Rabóczi körjegyzőség	Bártfa város	Bártfa
	Szemelnyei " "		
	Bártfavidéki " "		
	Erdővágási " "		
	Ferzsői " "		
10.	Galbatói " "	Héthársi	Héthárs
	Hertneki körjegyzőség		
	Lófalvi " "		
	Lukói " "		
	Lénártói körjegyzőség		
12.	Magyarraszlaviczai körj.	Kiszébeni	Kiszében
	Zborói körjegyzőség		
	Bártfa város		
	Kiszébenvidéki körj.		
	Kiszébenfelsővidéki körj.		
14.	Ternyei körjegyzőség	Eperjesi	Eperjes
	Bertóti " "		
	Pécsújfalui körj.		
	Sirokai körjegyzőség		
	Szentmihályfalvai körj.		
15.	Monyhádi körjegyzőség.	Eperjesi	Eperjes
	Kiszében város		
	Eperjes város		
	Kajátai körjegyzőség		
	Kelembéri " "		
17.	Töltseki " "	Lemesi	Lemes
	Eperjesvidéki körj.		
	Sebeskellemesi " "		
	Kapui körjegyzőség		
	Tótsóvári körjegyzőség		
17.	Sárosszentimrei körj.	Lemesi	Lemes
	Sárosköszegi " "		
	Nagysáros nagyközség		
	Hernádszentistváni körj.		
	Turina körjegyzőség		
17.	Lemesi " "	Lemesi	Lemes
	Keczerpekléni körj.		
	Sárosköszegi " "		
	Sárosbogyáni " "		
	Sárosbogyáni " "		

A szemle mindenütt reggel 8 órakor kezdődik.

Középiskolákban a tanév pontos megkezdése. A vall.- és közokt.-ü. miniszter rendelkezése értelmében az 1917—18. tanév szept. 1-jén az összes középfokú tanintézetekben megkezdődik. A miniszter felhívta a tankerületi kir. főigazgatókat, kir. tanfelügyelőket és a felsőkereskedelmi iskolák kir. főigazgatóit, miszerint kövessenek el mindent, hogy a tanév pontos megkezdésének el mindent, hogy a tanév pontos megkezdésének alá tartozó tanintézetekben ne legyen akadály, akik felhatalmazhatják az illető férfi-tanintézetek igazgatóit, hogy azon tanulókat, akik szülőik kisgazdaságában a szükséges munkaerők hiányát pótolják, az őszi és tavaszi mezeti munkálatoknál legfeljebb három-három heti időre szabadságot adjanak; az ilyen tanulók azután községi jegyzői bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy otthonukban tényleg mezeti munkálatokkal foglalkoztak.

Hősök emléke Girálton. A giráltoni járás hazafias közönsége annak emlékére, hogy az ellenség továbbnyomulását hős katonáinknak a giráltoni járásban, Giráltonról pár kilométernyire sikerült megállítani, emlékművet emel. Az emlékmű *Faragó (Fessler) Félix* szobrász alkotása, egy oroszán jelképében örökíti meg a művész, miként katonáink fegyverrel kezükben, az oroszán pedig karmaival védelmezi az ország zászlóját, Az emlékmű készülében van, reméljük, hogy a fiatal művész, aki a mű felállítását hazafias érzülettel áthatva, csupán a kivitel költségeinek ellenében vállalta — nagynevű atyjának, *Fessler Leónak* örökéhez hű marad, kinek világhírű több alkotása nevét halhatatlanná tette. Az emlékmű közadakozásból lesz felállítva. Hazafias adományok e célra *Spillenbergné Barna* járási főszolgabíró címére Giráltonra küldhetők.

Ferkó András árváinak újabban *Lamos József* és neje adományoztak 1—1 koronát. Gyűjtésünk ezen adományokkal kitesz 218 kor. 50 fillért.

Fizetésbeli előlépés. *Deszatkai János* zborói, *Girgásch Dezső* kiszébeni és *Reinovszky Rezső* szedliczei áll. el. isk. ig-tanítók a II-ik fizetési osztály 3. fokozatában eltöltött 4 évi szolgálatuk alapján az 1913. évi XV. t.-c. 7. §-a értelmében ugyanazon fizetési osztály 2-ik fokozatába léptek elő, minek folytán a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezettek részére egyenként évi 2200 kor. fizetést tett folyóvá az illetékes kir. adóhivatalnál. *Kizák Irén* szedliczei áll. el. isk. tanítónak a III-ik fizetési osztály 2. fokozatába történt előlépése folytán részére évi 1600 kor. magasabb fizetés tételét tett folyóvá.

Engedélyezés. A vall.- és közokt.-ü. miniszter a radácsi áll. óvoda felszerelési tárgyainak beszerzési költségeire az iskola pénzmaradványának terhére 322 kor. 65 fill.-t engedélyezett.

Sárosvárm. tanítói hadiárva alapja.

A sárosvármegyei kir. tanfelügyelőséghez a hadban elesett megyebeli tanítók özvegyei és árvái javára újabban a következő összegek folytak be: *Bálint Dezső* kurimai izr. elemi isk. tanító július havi gyűjtésének eredménye, melyhez járult *Schlesinger Ábrahámné* nagyszébeni úrnő 5, *Altmann Márk* kurimai lakos 4 és *Kolber Mór* kurimai lakos 2 koronával, beküldve összesen 25 korona 08 fillér; *Székely Adolf* eperjesi neol. izr. iskolai tanító adománya 10 korona; *Komaniczky Pál* istváni gör. kath. el. iskolai tanító által beküldött összeg, mint az iskolai tanulók által indított gyűjtés eredménye 3 kor; *Kosts Ferenc* pécsújfalui áll. elemi isk. igazgató által küldött összeg 5 korona; *Durst Győző* eperjesi ág. h. ev. elemi iskolai igazgató által az iskola adományaképpen a várm. kir. tanfelügyelőségnél átadott összeg 10 korona; *Kucsma Margit* fintai róm. kath. elemi iskolai tanítónő adománya 30 korona és *Kabos Miklós* sztankahermányi róm. kath. elemi isk. tanító adománya 7 korona; mindössze 90 korona 08 fillér, mely összeg a hadban elesett sárosvármegyei tanítók özvegyei és árvái javára az Eperjesi Takarékpénztárnál győmölcsözőleg elhelyezett s a legutóbbi kimutatásunk szerint 908 korona 63 fillért kitevő alaphoz csatoltatván, az alap állaga a tőkéhez írt 5 korona 57 fillér kamattal együtt: 1004 korona 28 fillér.

Templomtolvaj. Szombatról vasárnapra virradó éjjel ismeretlen tettes a róm. kath. nagytemplom összes perselyeit feltörve, az ott lévő csekélyebb pénz mind elvitte. A rendőrség erélyesen nyomozza a szentségtelen betörőt.

Lakpénz-utalványozás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Mikó Dániel palocsai áll. el. isk. tanító részére, természetbeni lakásának használatatlansága miatt, évi 20 kor. kertilleményének beszüntetése mellett évi 360 kor. lakpénzt engedélyezett.

Iskolai történelmi hiányzó képek és magyarázó-füzetek szétosztása. A szemléltetőképek elkészítésére kiküldött bizottság a vall- és közokt.-ü. miniszter rendelete értelmében az egyes iskoláknak már elküldött történelmi képsorozatból hiányzó képeknek és a hozzá írt magyarázó-füzetek szétküldését megkezdte. Ez alkalommal az említett bizottság a vármegye összes állami elemi iskolái, valamint tanítóképző-intézeti gyakorló-iskolái részére küldötte meg a képsorozatból hiányzó hat képet és a magyarázó-füzetet.

KÖZGAZDASÁG.

Aktuális pénzügyi és gazdasági hírek.

Díjmelés a biztosítók által. A biztosítók kartellje, pedig nem igen volt rászorulva, 30 és 50 százalékig menő árdragítással örvendeztette meg ügyfeleit. Közös egyetértéssel persze. Könnyen tehette. Mert hát valamennyi biztosító-intézetnek közvetlenül vagy nagyrésztvényese, döntő embere. Ezért van módjukban kihasználni az alkalmazottak utolsó csepp munkaerejét is valóságos éhbér mellett; de meg a közönség gyámoltalanságát is. Mert hát nézze meg akárki pl. a magyar vasutak kölcsönös kárbiztosító szövetkezetének az évi mérlegeit pl. akár a kereskedelmi törvényszéken s bámulni fog, hogy micsoda filléres költségekbe kerül százezres megmillió értékű kölcsönös biztosítása. Hát amit vasutaink megtettek, azt ne tudnák megtenni városaink, megyéink s a kormány?

Lesz is már linolin-gyárunk! A gyapjúmosásnak egyik legbecsesebb terméke ez, innen is a neve, körülbelül annyit jelent, mint gyapjúzsíradék. A legfinomabb pipere- és gyógykenőcsökhöz használják. Eddig külföldről kaptuk, igaz, hogy a békében 4 koronáért kilogrammját, most meg 30 koronát kér érte a Zsolnán létesült hazai gyár. Hát hiszen csak ennek az ára ment volna fel a tiszteresére, azt még valahogy el lehetne szívni!

A szénért majd nem ácsorognak a Gyáriparosok Országos Szövetsége tagjainak a munkásai. A gyáraik kapják ki részükre a szénét azok is osztják ki. Ugyanezt tervezik az élelmi-szerekkel is. Így kellene eljárni a szegény tisztviselőkkel is, hogy részükre a fentiek kiosztása elrendeltetné, mert ezek az igazi mostoha-gyermek a állam előtt.

A téglauzsora ellen. Lakáspolitikát 120—140 koronás téglákkal nem lehet csinálni. De azért a főváros nem tett még eddig ellene semmit sem. Bécs persze már mozgolódik. Nem hiába, ottan érzik a legjobban, a hadügyminisztériumban. Mert magánépítkezés alig van. Tisztán csak a katonaságnak építenek mostanában. A horribilis téglákrakat ez fizeti. De már nem sokáig. Mert az a terv, hogy pl. szén csak annak a gyárnak adjon a szénbizottság, amely nem uszorázza ki a vevőit. De hát miért nem gyártat maga a hadügyi kincstár téglát? Esetleg olcsó homoktéglat, amelyet égetni sem kell s így szén sem kell hozzá, s amelyet eddig is olcsóbban adtak, mint az égetett agyagtéglat. Homok úgyszólván mindenfelé akad, nincs a gyártás hozzákötve az agyagterülethez.

Gazdasági gépgyáraink külföldi kézen. Legutóbb a szombathelyi régi Mayer-féle gazdasági gépgyár részvényeire tette rá a kezét anyaintézetével, a bécsi Unio-bankkal együttesen annak itteni alapítása, a Magyar Agrár- és Járadékbank. Hogy ezentúl elsősorban a bécsi bank érdekei fognak majd dönteni ennél a gépgyárnál, az ezek után mindenki előtt kétségtelen.

A pécsiek visszasírják a bányájukat. Volt nekik, de eladták a Dunagőzhajózási társaságnak. Hejh, micsoda közérdek játszott ott szerepet! Most meg a saját volt bányájuktól nem bírják megkapni az eladáskor kikötött évi szénmennyiséget. Nem tudnak elegendő gázt termelni. Már csak világításra adnak gázt, főzéshez nem. Most aztán szeretnék visszaközösíteni az elkötyavetyélt bányát. Szomorú példájaként a bőséges s jövedelmező forrás elszalasztásának. Tanulhatnának belőle a villamtelepeiket eladó városok. Sz. L.

Felelős szerkesztő: Dvortsák Győző. Kiadótulajdonosok: Koós Ernő és Frigyes.

..... 3—4
**jobb házból való leány
 : intelligens családnál :
 teljes ellátást nyerhetne.**
 Bővebbet a kiadóban.

Harmonium

pedálos, hat változattal, diófaszínű,
eladó
 Eperjes, Fő-utca 63. szám alatti
 tőzsdében.

□ □ Egy ügyes □ □
elárúsítóleány,
 ki már hasonló szakmában
 alkalmazva volt, felvétetik
Goldberger Henrik úridivat-üzletében.

Augusztus Gyorssegély Alap
 hadbiztosítási osztálya
a sárosmegyei megbízott állásra
 pályázatot hirdet.

Megyebeli intelligens egyének és rokkant tisztak, akik a tót nyelvet bírják, nyújtsák be írásbeli ajánlatukat az Augusztus Gyorssegély Alap felvidéki központjánál
 □ Kassán, Kossuth Lajos-utca 2. sz. □
 □ Javadalmas megállapodás szerint. □

Összefoglaló tankönyv.

A középiskola négy alsó osztályának teljes tananyaga. Nélkülözhetetlen rendes és magántanulóknak, önkéntes-vizsgára készülőknél. Legjobb eszköz az általános műveltség elsajátítására. Két kötet. Ára 15 korona. : Megrendelhető **Zsoldos tanintézeténél**, Budapest, VII., Dohány-utca 84. szám. : Telefon 32-40.

Ajánljuk

teljesen bevált mosó- és tisztítószerünket: **Tow-Tow**-ot, mely az eddig forgalombahozott mosószeret messze felülmúlja és minden háztartásban, mosóházban s ipartelepen nélkülözhetetlen. Ismertetés és minta ingyen. : Továbbá ajánljuk **makói étkezőhagymát, fokhagymát és főzeléket** minden mennyiségben a legolcsóbb napiárakon. : : :
Rubinstein Márton és Fiai
 szappangyári és hagymakiviteli ház
MAKÓ (Csanádvármegye).

Eladó ház. Eperjes város belterületén, Sárossy Márton-ú. 1. sz. a. lévő modern stílusú, emeletes

□ □ **saroképület** □ □
 vízvezetékekkel, villanyvilágítással — **szabadkézből eladó.**

Értekezhetni dr. **Tar Károly** kir. pü. fogalmazó úgy is mint gyámnál **Zilahon.**

Keresek műtermembe

□ □ **fizetéssel** □ □
 egy jobb házból való
 fiú vagy fiatal lány **gyakornokot.**

Fast Dezső.

Veszünk

pergetett és sonkolyos **mézet,**
 vadásztalalom **vadat,**
 alá nem eső **köménymagot**
 a legmagasabb áron.

Eperjesi
 Keresztény Fogyasztási Szövetkezet.

Veszünk 2—300 méter-
mázsa lótakarmányt

ú. m.: lóherét, szénát
 vagy sarjút.

Ajánlatokat kérünk a következő címre:

Pausz Tivadar üvegyára,
 Kassa, Fő-utca 19.

„Jótállás a biztos eredményért.”

Törvényesen védve.

Reitter Oszkár

nagybecskereki ny. főkapitány és fajtaboronfenyészőnek nagyszerű találmánya a

„PATKÁNYIN”

patkányirtó-szer (nem mérge), mely emberre és háziállatokra nem ártalmas és fölülmúl minden más irtószert. **1 doboz ára 5 K,** mely körülbelül 60 patkány kiirtásához. Minden dobozhoz használati utasítás van mellékelve. Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle nagyságú gazdaságban hány adag használandó, kérésre ingyen küld a PATKÁNYIN-gyár egyedüli elárúsítója, a Torontáli Agrárbank Részv.-társaság Nagybecskereken.

ER

Előfizetési ár
 Egész évre . . .
 Félévre
 Negyedévre . . .

Hirdetési díj: Egyhalmi
 péltör egyezségi hirdetés
 15 l. közlemények sor

Sáros

Csodálatos s közigazgatási b forrott közéleti autonomia, hog képzelni az ors ahhoz való visz követeink útján megye, jóllehet szese az egész maga kulturális elhatároltságába ténelem messzi n szerűen kifejtett

Sárosvármegye zonyosságát adta adó szolgáltatán öröklött kincsét ségen alapuló, e fénye beragogy de bizodalomm országújtára is, hivatás vár reá. sítve magában legjobbjaikat, e pa zeltségében szol a magyar nemze emelkedését.

Tisztában, a megyei élet il a vármegye sz Sárosvármegye sága, hogy dísz főispánját: Koós annyira, hogy mi életünkben, mint legfőbb hatalom kezében láttuk. D ajkai, amikor ma seiben megláttat rügy a másik u egy egész ember a közélet megan egésszé egybefo testvér szerető lünk, mely bo vele együtt érző segítő társra akac hangulatban öss társadalmának le érző, megértő lel egymás szeméb láttuk, hogy főisp lángol a férfias Mit láthatott